

Pastýřský list k Novému roku 2026

Přečtěte, prosím, při všech bohoslužbách 1. ledna 2026

Sestry a bratři,

opět se rok s rokem sešel a my stojíme na předělu letopočtu. Loučíme se s rokem 2025 a s nadějí a určitou zvědavostí se díváme na právě začínající rok 2026. Ohlédnutí nazpět by mělo být spojeno s pocitem vděčnosti za mnoho darů, které jsme dostali od Boha i od lidí, za mnoho inspirativních setkání a možná i za nějaké lekce, které nám život přinesl. K ohlédnutí nazpět také patří zpytování svědomí a ochota přiznat, že ne vše, co jsme mysleli, mluvili a činili, bylo správné a že jsme také mnohokrát zklamali tím, že jsme zůstali stát tam, kde bylo potřeba udělat jasný krok: někoho se zastat, někomu pomoci, jasně vyjádřit svůj názor a přesvědčení.

Letopočty nás také upozorňují na události, které se staly v minulosti: připomínáme si různá výročí.

A já bych měl na počátku roku 2026 na srdci také jedno výročí, které považuji za velmi důležité zvláště pro naši diecézi. V roce 1945 skončila nejen válka, ale i běsnění nacismu, vypjatého nacionalismu, ideologie, která připravila o život milióny lidí tím, že tvrdila, že jeden člověk je víc než druhý a proto je třeba se určitých skupin lidí zbavit. Zdá se nám to jako temná minulost, ale toto nekřesťanské a nelidské smýšlení o lidech je bohužel stále živé, a to i dnes.

Před osmdesáti lety lidé prožívali radost z konce války a z míru, ale kromě euforie přišlo také účtování: s lidmi a s minulostí. To účtování mělo na mnoha místech střední Evropy podobu vysídlování původního obyvatelstva a dosídlování tak, aby se naše země vypořádaly s problémem národnostního soužití. V naší diecézi šlo o vysídlování německého obyvatelstva. Nechci hodnotit, jestli to bylo dobře nebo ne, to spíše přísluší historikům. Na každém kroku je ale dosud vidět, že vysídlení Němců přineslo mnoho šrámů, které jsou patrné v krajině, v zástavbě, ale především ve vazbě současných obyvatel k vlastní minulosti a minulosti místa, kde žijí. Svědkem této události jsou dosud mnohé rozbořené domy, které nemají vlastníka, kostely, které chátrají, nemají využití a jen pomalu se daří je vracet zpět do dění. Největší šrámy to však zanechalo na nás lidech. Princip kolektivní viny a často hněv a touha po pomstě, které provázely odsun, náhlé nabytí majetku bez práce a bez bližších vazeb k místu, to všechno zanechalo šrámy především v nás a mezi námi.

My křesťané jsme toto věděli a proto už 13. ledna 1946 vzniká v Německu Ackermann-Gemeinde, spolek katolíků, kteří si dávají za úkol

usilovat o smíření mezi Němci a Čechy v křesťanském duchu. Datum založení nebylo vybráno náhodně, šlo o výročí uzdravení Magdaleny Kade ve Filipově. Spolek existuje dodnes a vykonal opravdu mnoho dobrého, za což jim upřímně děkuji. Mnozí členové česko-německému smíření doslova zasvětili svůj život.

Odsun, o kterém je řeč, probíhal záhy po konci války, tedy především v letech 1945–1946. Je to tedy právě osmdesát let, co mnozí z těch, kteří žili v domech, v nichž žijeme dnes my, kteří chodili do kostelů, do nichž chodíme dnes my, museli opustit své domovy. Jistě to nebylo provázeno radostí, ale spíše smutkem, zoufalstvím, chutí to oplatit, pomstít se. Ze strany nás Čechů pak docházelo nezřídka k excesům: okrádání, znásilňování, ponižování – a to až do takové míry, že nemálo odcházejících Němců volilo ze zoufalství sebevraždu. Vrcholem těchto činů byly události, které lze bez nadsázky nazvat masakry, jako například v Ústí nad Labem nebo v Postoloprtech. Tyto události se nevyhnuly ani duchovním: v Žatci byl jeden kapucín ubičován k smrti. Klášter v Oseku byl prakticky zrušen a do odsunu se dostal i můj předchůdce Anton Alois Weber, který přitom byl po celá desetiletí svého episkopátu pro Čechy Čechem, pro Němce Němcem, „pro všechny vším, aby stůj co stůj zachránil alespoň některé“. (srov. 1 Kor 9,22). Sice byl z transportu nakonec vyňat, ale bylo mu státem zakázáno vykonávat většinu biskupských pravomocí a udržovat styk s úřady, neboť byl německé národnosti. Později proto rezignoval a v roce 1948 zemřel zcela vyčerpan a vysílen. V katedrále je jeho epitaf, kde se píše: „Kéž se těší z věčného pokoje ten, kdo pokoj neměl zde na zemi“. Já tohoto svého předchůdce považuji za svatého člověka a myslím si, že by si zasloužil více pozornosti a úcty.

Co ale s tím dnes? Nikdy není pozdě se ohlédnout nazpět a řešit lidsky neřešitelné těmi prostředky, které nám dal Bůh. A to je vzájemné odpuštění a smíření. **Proto jsem se po diskusi v kněžské radě rozhodl vyhlásit rok 2026 diecézním Rokem smíření.** Jeho obsahem bude v první řadě dvanáct bohoslužeb smíření, které proběhnou zpravidla na místech, kde odsun byl zvláště nelidský. Budu rád, když tyto bohoslužby budou vedené v ekumenickém a mezináboženském duchu, rád se budu modlit spolu s křesťany jiných vyznání a s židy, našimi staršími bratry ve víře. Budu také rád, když se při této příležitosti setkáme s Heimatsleute, s lidmi, kteří u nás měli domov do konce války, případně s jejich potomky. Bohoslužby budou doplněny příběhy z míst, kde se setkáme, na tom budeme pracovat spolu s historiky.

Možná si řeknete, že už bychom toho smířování měli nechat, vždyť je to osmdesát let, že je to vytahování mrtvol z hrobů. Stejně jako v našich životech, tak ani v tomto případě historické paměti, neplatí, že něco

vymlčet vyřeší situaci. Naopak: je potřeba staré rány otevřít, aby se mohly zahojit. Bude to definitivní zahojení? Nevím. Vím ale, že to bude důležitý krok k procesu uzdravování, které náš kraj stále ještě tolik potřebuje. A dlužno podotknout, že jsou místa, kde toto smíření je doposud velmi velmi na začátku.

Proto Vás, milé sestry a milí bratři, vyzývám, abychom se do tohoto procesu smíření zapojili s vědomím, že i když jsme nebyli těmi, kdo svým bližním před osmdesáti lety ubližovali, přesto žijeme z toho životodárného pohybu odpuštění, jak se modlíme v modlitbě, kterou nás naučil sám náš Pán Ježíš Kristus: „Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.“

A kde je radost z nového roku a požehnání do něj? Ta je podle mého hlubokého přesvědčení právě důsledkem odpuštění, smíření a uzdravování. Je to stejné, jako když jsme po nemoci. Najednou máme radost z mnoha maličkostí, kterých jsme si dříve nevšimli a máme v sobě tolik síly začít znovu, s novou perspektivou a s novým elánem. To nám všem ze srdce přeji.

Dílo smíření v naší diecézi svěřuji patronce dnešního dne, Panně Marii, Matce Boží. Jsme její děti, protože jsme Kristovi bratři a sestry. Věřím, že ona se za nás přimlouvá a mocně podporuje úsilí svého Syna, abychom všichni toužili po jeho království, které je „královstvím pravdy a života, království svatosti a milosti, království spravedlnosti, lásky a pokoje.“ (preface na slavnost Ježíše Krista Krále).

V tomto duchu jsem s Vámi a žehnám Vám!

+ *Stanislav, biskup*